

SCOALA

VREMEI

REVISTA
PEDAGOGICĂ
CULTURALĂ

A ASOCIAȚIEI
INVĂȚĂTORILOR
DIN JUD. ARAD

CUPRINSUL:

Ion Blăgăilă: *Reformele școlii noastre.*

Pedagogie:

P. Șerban: *Spre o nouă orientare în studiul individualității.*

Traduceri:

Miron Țandre: *Copilul la lucru*
(a treia conferință a dnei Montessori)

Diverse:

D. Cârstea: *Un articol de lege nedrept.*

Cărți și Reviste:

Interview cu Marc-George Mallet (D. Pașcotă). P. P. Negulescu: Geneza formelor culturii (Petru Șerban). Iosif I. Gabrea: Din problemele pedagogiei românești (Fl. Stănică). Ovid Densusianu-Fiul: „Furtuna” (I. Iluna). I. Simionescu: Oameni aleși — streinii (Ambroziu Blăgăilă). Dela Asociația învățătorilor Arad

Biblioteca Municipală
Pașcuț, Arad

Nr.

ARAD
ANUL IX.
Nr. 2.
FEBR. 1938

„Școala Vremii”

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

APARE SUB CONDUCEREA
UNUI COMITET DE REDACȚIE

Red. respons.: **EUGENIU SPINANȚIU**, înv. dir.
Administrator: **SABIN MIHUȚIU**, învățător

**Manuscrisele nu se mai înapoiază
Anunțuri și reclame se primesc după
învoială.**

**Manuscrisele, revistele pentru schimb
și cărțile de recenzat se trimit pe adresa:
Redacția revistei „Școala Vremii”, Arad
Bulev. Carol, 66 (Casa învățătorilor).**

**Cor spondența privitoare la admi-
nistrație: abonamente, schimbări de
adresă, revistele înapoiate etc. se trimit
pe adresa Administrației: Dl. Sabin Mihuțiu.
Arad, str. Eminescu 43.**

Abonament anual Lei 60. Un exemplar 6 Lei.

Secretar de redacție:
ION BLĂGAILA.

Școala Vremii

REVISTA PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

a Asociației învățătorilor din județul Arad.

Apare lunar, afară de lunile: Iulie și August.

ANUL IX.

Arad, Februarie, 1938.

Nr. 2

Reformele școlii noastre

*L*a noi, decâteori se legiferează în materie de educație și învățământ, niciodată nu se pleacă dela realitatea existentă, vreau să zic, dela viața din școală, ci totdeauna în legi și regulamente se impune punctul de vedere al autorului proiectului.

Așa că noi, în privința aceasta, croim haine absolut numai după corpul nostru, adică ne conducem numai după vederile noastre și nu punem în respectivele paragrafe, ceea ce constată pedagogia teoretică sau practică, ori cea experimentală. Și acest lucru, numai pentru faptul că până acum am văzut în așezămintele de educație niște școale, puse sub **control**, deci urmărite administrativ și nicidecât pentru **formare**, educare sau îndrumare.

Așa că partea cea mai importantă din legile școlare este partea administrativă, de cea educativă legea se ocupă prea puțin, doar câteva articole în care se prevede introducerea fișei individuale, școli de experimentare, biblioteci, excursii.

Desigur, până în epoca de față, la noi, de astfel de lege a fost trebuință, avându-se în vedere că trebuia să ajungem la o școlaritate și numai pe urmă să ne gândim la înnoirea școlii prin metode și sisteme noi.

Nu scriem aceste rânduri ca o muștrare critică la adresa legiuitorilor, fiindcă după cum am spus, înțelegem de ce nu

s'a procedat la o instituire a unei educații noi în școala românească.

Dar nu e mai prejos adevărul, că azi, trebuie să ne îndreptăm cu privirile spre organizarea școalei din punctul de vedere educativ.

Nu odată am spus în paginile acestei reviste acest lucru, și acum revenim fiindcă ne doare sufletul, când vedem la ce distanță este streinătatea, în această privință față de noi.

Dăm aci numai un Proces-verbal făcut unei școale de un inspector francez, unui învățător, care a aplicat unele principii și metode noi, în școala ce o conducea. Desigur nici în țările din apus nu au fost primite aceste renovări cu multă bucurie, mai ales că trebuie lăsată toată comoditatea la o parte, ca să le poți aplica în lumina lor adevărată.

Dar de data aceasta, nu avem intenția să ne extindem asupra metodelor noi, ci semnalăm lipsa lor completă din școala noastră, pentru că nu sunt prevăzute aceste metode în lege, or nouă învățătorilor ni se cere respectarea cu strictețe a legii, din care cauză, numai în parte putem face încercări, pentru a clădi o școală nouă, în care să întrupăm un ideal de educație nouă.

Iată mai departe Procesul-verbal de inspecție:

»Elevi prezenți 46 din 53 înscriși, pentru două clase (III-a și IV-a). Frecvență regulată; absențe datorite pentru moment scarlălinei. Registrele în ordine.

Ținuta școalei. Clasa bine ținută, ornată de către d-l M... institutor, cu chenare decorative de o singură culoare. Mi-ar plăcea subiecte de decorațiune în legătură cu localitatea, găsite însăși de către elevi, în desaturile libere și lucrate de ei.

Elevi de țară, unii ținuți prin asistența publică, câteodată cu greutate. Grijă de curățenie există, însă instalația școalei are lipsuri. Poate cu concursul copiilor va fi posibil de a proceda la o îmbunătățire a instalației.

Disciplina foarte liberă, guvernare de sine a clasei, rezultate foarte fericite. Această clasă era imposibil de ținut de către predecesor. Actualmente nu se vede nici un act de indisciplină: ameliorare incontestabilă.

Organizare pedagogică. Organizare pedagogică foarte liberă, ceea ce se vede în organizarea materialului. Vechiul mobilier înlocuit prin mese, așezate pe capre, cari permit de a face sala de clasă liberă în câteva minute, transportând mobilierul școlar afară în curte, când e timp frumos, pentru lecții. În jurul peretilor clasei, rafturi și dulăpioare cu sertare individuale, unde fiecare copil își aranjează cărțile, caietele, documentele, etc. Biblioteca bine garnisită cu cărți; elevii umblă liber în ea. Muzeul de asemenea bine garnisit prin aportul elevilor și cooperativei școlare. Există un aparat cinematografic, un material de imprimărie, un aparat fotografic. Elevii fac corespondența interșcolară cu școlile brețone, alpestre și chiar din alte țări, îmbogățându-se astfel materialul cu ajutorul schimbului.

Programele tratate în libertate: elevii studiază ceea ce-i interesează pe grupe diferite; în acest moment, de pilda, mai mulți elevi s'au atașat studiului batracienelor, recoltând ouă de broască, pe cari le observă și caută prin cărți, puse la dispoziția lor, documente referitoare la această familie. Alții tratează cultura tutunului (a se vedea mai departe) însă fiecare grupă profita de munca altora, fiecare expune rezultatele cercetărilor sale. În aritmetică fiecare înaintează în pasul său. Pregătirea consistă în căutarea documentelor de către institutor, și elevii clasează ceea ce au găsit.

Lecții și exerciții scrise. Caietele în general ținute curat. Există multă *varietate* în teme și în cercetările copiilor: exerciții de calcul, desene, scheme. Pe de altă parte, caietele sunt diferite unele de altele, pentru că elevii nu tratează toți aceleași subiecte. Cooperativa școlară imprima un jurnal unde copiii arată viața lor zilnică de școală: acest sistem se arată profitabil pentru compunere și ortografie.

Natural, d-l M... se arată prudent în ce privește textele ce se imprimă, întrucât ele sunt citite de către familie, și are dreptate. Acest sistem este acela al compunerii libere, prevăzută în instrucțiunile oficiale din 1923; imprimăria ajută: *o atracție în plus, ucenicia unui meșteșug, ideile de muncă serioasă, posibilitatea de a schimba gândurile cu alți mici francezi și străini; ea devine astfel un factor de unire și pace.*

Tutunul. Grupul de elevi care s'a interesat de aceasta chestiune, a cercetat chipul de cultura al acestei plante (școala este foarte aproape de frontiera belgiana și de culturile de tutun din Belgia. Cercetând locurile de pe pământ unde se cultiva tutunul, se face geografie, căutând epoca când s'a introdus tutunul în Franța, s'a învățat istoria. Apoi, în legătură cu această plantă s'a vorbit despre protecționism, liber schimb, monopol, etc. La calcul copiii au lucrat probleme cu privire la cheltuielile fumătorilor, deci s'a făcut educație morală. Iată un ansamblu de idei foarte interesant, care beneficiază mult de interesul cel prezintă orice subiect ales. De sigur că s'ar putea obiecta că, cunoștințele de geografie, istorie, calcul nu sunt atât de logic înlănțuită în acest sistem, însă trebuie să remarcăm că: 1. acești elevi au învățat deja în cl. II-a cu d-na... tehnicile necesare: lectura, scrierea, operațiunile; 2. treptat, treptat, elevii încearcă trebuința de a clasa în diferite domenii, fișe și documente.

Rezultate.

Ortografie. Am dictat o frază care conținea destule dificultăți ortografice: rezultatele au fost tot atât de bune ca și în școlile în cari se aplică metodele tradiționale.

Compunerea. Rezultatele satisfăcătoare. Va trebui insistat asupra punctuației. Trăsătura dominantă este că elevii arată multă personalitate și sinceritate; asta este foarte bine.

Calcul. Cunoașterea exactă a numerației și a sistemului metric: cunoașterea inteligentă a calculului suprafețelor (cerul, numărul).

Cântec. Cu ajutorul vioarei, se intenționează a obține voci dulci, bine contopite; elevii cântă exact și în măsură; plecând de la cântecele învățate, elevii au cunoștința de solfegii. Iată un început interesant, trebuie perseverență.

Lucru manual. La sosirea mea în curte, trei copii cimentau un basin, pentru pești. Această lucrare va putea servi la predarea științelor naturale, despre var, acid carbonic, calculul volumelor. Pedealtă parte, mănuierea mistriei și pregătirea maltărului sunt recomandate de circularile Ministerului de instrucție din 1923, pentru executarea micilor lucrări de întreținere și reparare ale școlii cu elevii.

Aprecieri.

D-l M... a avut anul trecut 7 absolvenți; în acest an d-sa prezintă 11. Din punct de vedere al învățământului, d-sa a avut mai frumoase rezultate decât predecesorii sai; din punct de vedere al disciplinei, d-sa a transformat radical mediul școlar, în chip foarte fericit (cu toate că mediul în care lucrează este ingrat). Familiile încep să aibă încredere în școala și în conducătorul ei; copiii îl iubesc mult, municipalitatea începe să se intereseze de opera sa.

Eu nu pot spune aici decât satisfacția mea, impresia mea că d-l M... este pe drumul cel bun, încrederea mea în valoarea metodelor sale și în rezultatele frumoase ale experiențelor sale.

Eu voiu continua a-l urmări de aproape cu cel mai mare interes».

* * *

Am reprodus acest proces-verbal din cartea de M. Biciulescu; »Reforme și curente noi în școlile din Apus«, pe care am recenzat-o în revistă.

Pe marginea acestui proces-verbal nu mai facem nici un comentariu. El vorbește de-ajuns.

Dar, asupra reformelor școlii noastre vom mai reveni.

Ion Blăgăilă

PEDAGOGIE

Spre o nouă orientare în studiul individualității

Printre preocupările caracteristice ale educatorilor din școala sec. al XX-lea, preocuparea dominantă este cunoașterea cât mai reală a individualității psiho-fizice a elevului. Firma atribuită acestui secol: »Secolul Copilului«, își are geneza în deosebită atenție și îndeletnicire pe care-o formează în lumea educatorilor sesizarea naturii copilului și adaptarea întregului învățământ și a educației, pe măsura »Majestației sale Copilul«.

Secolele anterioare, în care domina un învățământ caracterizat printr'un verbiaj excesiv și o educație școlastică, — începând cu sfârșitul sec. al XIX-lea, și mai ales în primele decade ale secolului care-l trăim, — au început a fi răscumpărate de neajunsul pe care-l nutreau, deoarece școala de azi prin tripla preocupare: științifică, pedagogică și socială, care-o manifestă față de natura copilului, și-a primit o nouă orientare.

După individualismul timid a lui Rabelais și Montaigne, apoi pledoaria caldă a lui Rousseau, Goethe și individualismul exagerat al lui Tolstoi, Ellen Key și Gurllit, însăși oficialitatea școlară din secolul care-l trăim, cere necondiționată respectare a specificului individualității elevului și formarea lui cât mai naturală.

S'a legiferat obligativitatea învățătorului de a ține contabilitatea funcțiilor sufletești a copilului cu caracteristicul lor, din considerații superioare: științifice, pedagogice, etc., pe care le invoacă legiuitorul. Elaborarea numeroaselor fișe pedagogice, psihologice, etc., cari inunda piața pedagogică, nu este un indicium de rostul utilizării lor în condițiile actuale. S'a ajuns până acolo că printre condițiile admiterii învățătorului la examene, este, și completarea fișelor personale ale elevilor, prin completarea cărora, s'a ajuns datorită viciului inițial al alcătuirii lor, la discreditarea completă a valorii lor în viața școlară și mai târziu în orientarea lor profesională.

Scopul principiului individualist fiind o individualizare a întregii educații încununată de o serioasă îndrumare a elevului spre o profesiune socială cât mai adecvată naturii lui, a fost compromis prin modul cum s'a înțeles că se poate ajunge să-l îndeplinim.

Cu toate că psihologia contemporană a criticat cu zdrobitoare dovezi științifice irealitatea unei psihologii atomiste, care se mulțumește cu înșirarea și catalogarea nesfârșitelor funcții sufletești, deși aspectul acesta analitic este dezis de cea mai elementară observație sufletească, totuș n'a fost înlăturat din considerațiile de individualizare și completare a fișelor, ci toate dețin rubrici speciale în care se găsește înscrise funcțiile psihice cari trebuiesc catalogate: memorie, atenție, etc. Această metodă analitică este însoțită de neajunsul formalist de care este strâns legată. Fiecare funcție fragmentată este studiată și cercetată sub un aspect pur formal, din motive de ordin cu totul straine, fenomenul trebuie studiat în raport cu el însuși și nu în legătură cu ceea ce-l trezește la viață și în funcție de care se definește.

Exemplu: funcția atenției nu poate fi privită pur formal deoarece atenția nu este de structură omogenă și cu aceeași capacitate funcțională universală, deoarece este în strânsă legătură și condiționată de anumite determinante reale pe cari ni le impune viața și mediul care ne înconjoară.

Neajunsul formalist și analitic pe care-l cuprind actualele procedee, metode cari tind spre realizarea finalismului individualist, a fost just remarcat de dl prof. universitar C. Narly, care dimpreună cu conf. universitar Zapan, au și căutat ca raul observat să fie ameliorat printr'o nouă orientare cu sorți de mai sigură izbândă în realizarea idealului individualist.

Prezentând obiectiv rostul individualizării și necesitatea orientării individului spre o ocupație pe care-o oferă viața mai în perfect acord cu aptitudinile predominante naturale, s'a pornit în noua fișe elaborată »Foaia de observație Vocațională», dela niște principii structurale care au în considerare caracterul globalist, integral sub care se desfășoară viața sufletească normală, deoarece viața individului numai sub această prismă se prezintă în relațiile cu tot ce-l înconjoară. Dar însușirile nu-și au nici o rațiune să fie privite numai structural științifico-psi-

hologic, ci aceste însușiri dominante trebuiesc raportate la obiectele de învățământ cari la rândul lor sunt apreciate în funcție de anumite indeletniciri profesionale. Caracterul globalist al vieții psihice, trebuie privit deci sub o viziune, perspectiva vocațională, cu care se va confunda însăși chemarea socială a individului.

»Foaia de observație Vocațională« a dlor prof. Narly și Zapan, tinzând la înlăturarea răului semnalat, imprimă un nou caracter, o nouă orientare în studiul individualității, în concordanță vădită cu vederile psihologice contemporane.

Tipologia vocațională de care se ocupa dl Narly în »Revista de Pedagogie« Oct.—Dec. 1937, este rezultanta observațiilor și studiilor îndelungate asupra originalității, specifice a factorului înăscut în raport cu specificările mediului. Din modul de reacțiune a individului față de mediu și după efectul care-l trezește mediul în sufletul individului, a categorizat dl. prof. Narly cele 15 categorii de tipuri vocaționale înșirate la pag. 396 a »Revistei de Pedagogie« citate.

Bazătă pe observațiile profesorilor asupra elevilor, secundată de prețiosul aport pe care-l aduce observațiile elevilor asupra colegilor lor, această foaie tinde să instanteze o nouă epocă în cunoașterea individualității.

Noua »Foaie de observație vocațională« prin efectele noi pe cari le va determina în domeniul școlii, dacă principiile îi vor asigura viabilitatea, va deveni, după cum remarcă dl conf. universitar S. Găină: »un adevărat Novum Organon în studiul individualității.«

Petru Șerban

Intelectuali! 117.747 publicații străine 2.253 publicații românești cuprind adesea studii și informațiuni privind domeniul Dvs. de activitate. — Dar cine poate urmării, făia și clasa 120.000 de publicații, punându-vă zilnic pe masa de lucru cea mai prețioasă și completă sursă de informații asupra problemelor care formează procuparea Dvs.? 102 agenții din lumea întregă prin intermediul agenției „SERVICIUL GAZETELOR“ București, Str. Sf. Constantin No. 24. Telefon 3-16-15.

TRADUCERI

Copilul la lucru

*(a treia conferință a dnei Maria Montessori)**(Continuare și sfârșit.)*trad. de **M. Tundre**

Tocmai această camaraderie, aceasta adunare reciprocă au fost acelea cari au adus admirația acelor cari au vizitat prima noastră școală, deschisă în mod oficial în timpul expoziției canalului Panama, la San Francisco. Baza acestei camaraderii era dragostea de ordine în ambianță, și pe această bază se desfășura libertatea individuală a sentimentului.

Această cooperare și această ordine transforma o grijă de copii într'o societate care se comporta cu totul în mod natural și, prin urmare, independentă de directă acțiune a adultului.

Vă voi da un exemplu: școala din expoziția din San Francisco era așezată în sala principală a pavilionului central. Ea avea o imensă vitrină ca și aceea a unui magazin, în dosul căreia treizecișicinci de copii lucrau sub ochii publicului. În partea inferioară a vitrinei se deschideau mici ferestre pentru aerisire. Într'o dimineață, copiii erau deja ajunși, un public numeros venea din toate părțile, conducătoarea era gata, când se observa ca lipsea cheia pentru a deschide școala. Mare desamagire pentru toată lumea. Dar unul din copii propuse:

- Dacă doriți, noi putem să intrăm pe micile ferestre.
- Da, dar conducătoarea nu va putea trece!
- Nu face nimic! răspunse micuțul. Nu avem nevoie de ea. Pentru data asta ne va putea supraveghea și de afara.

Copiii erau deci conștienți de societatea ce o construiseră.

Odata intrat în sala de lucru, copilul ne descoperă o așa de mare cantitate de fenomene încât el devine un adevărat izvor de revelații.

Lucrul ordonează funcțiunile; rezultă cel mai surprinzător fenomen care să se fi întâmplat în școlile noastre: »disciplina«.

Acest fenomen a descoperit de altfel în atâtea manifes-

tări naturale, un ritm interesant, pe care l-am putut observa încă din primele timpuri ale experienței noastre.

Vreau, la aceste cuvinte... să vă povestesc o anecdota: într'o școală din Roma, într'o perioadă destul de avansată a istoriei noastre, regina Italiei ceru unui copil care era gata să compună cuvinte prin alfabetul mobil: scrie »Traiasca Italia«, și copilul, fără să fie mișcat se puse să aranjeze în liniște în casetele lor respective literele pe cari le întrebuițase. Mare emoție în fața acestei neascultări a reginei. Conducătoarea spuse copilului:

— Tu n'ai auzit că trebuie să scrii »Traiască Italia«!?

— Am auzit, răspunse copilul, dar trebuie să pun mai întâi literele mele la locul lor.

Trebuia să treacă înaintea oricărui lucru ordinea, fără de care nu se poate executa o poruncă. Când toate literele fură aranjate, copilul scrisese: »Traiască Italia«!

Și aceasta arată că copiii nu se turburau în fața manifestărilor exterioare, nu rămăneau sugestionati, dar că ei urmau o linie de conduită.

Conducătoarea acestei grădinițe era o persoană foarte bună, foarte gentilă, de o cultură și de o inteligență superioară. Ea avea o clasă de cincizeci de copii. Ea avu ideea că, pentru coordonarea lucrului clasei, era necesară o preparare și, în acest scop, ea aduna pe copii în fiecare dimineață și-i făcea să se joace sub conducerea sa. Când i se părea că sunt destul de ordonați, ea-i lăsa liberi să-și aleagă lucrul. Era un fel de aperitiv înaintea mesei. Ori, unul dintre acești copii, îi spuse într'o zi:

— »Trebuie neaparat să ne jucăm împreună când venim dimineața?« Voiau să se pună cât mai repede la muncă.

Și conducătoarea îi lăsa să o facă. Ea observa repede că aproape toți alegeau lucruri mici și ușoare în loc să ia lucrul important lăsat în ajun. Ei păreau a-l fi uifat. Se ocupau cu bagatele; aranjau obiecte, se curățeau, se aranjau înaintea oglinzii. În urma acestui lucru domnea o anumită confuzie și mult zgomot. Conducătoarea nu interveni totuși. Ea constată că ei începeau în urmă un lucru greu, se concentrău așa că în clasă domnea o ordine impresionantă. Și cum aceste fapte se produceau cu uniformitate, ea conchise că nu se poate în-

cepe imediat un lucru mare, ci că trebuie mai înainte să se pregătească cu un lucru mai ușor.

A fost o adevărată revelație.

Noi avem prejudecata de a crede că lucrările grele trebuie să fie executate la început, când suntem odihniți. Acest fapt spontan a fost o manifestație a legilor lucrului.

Daca am reflecta puțin am observa că nici noi nu ne punem la un lucru important, așa ca și scrierea unei cărți de exemplu, dimineața; de cele mai multe ori noi simțim nevoia de a face mai înainte altceva și așa ne vine în minte de pildă să scriem o scrisoare sau să încercăm pianul. De câte ori nu ne-am auzit repetând:

— Cum Doamne te pui tu să scrii o scrisoare, când ai atâtea de făcut.

Ei bine, lucrul ușor servește la prepararea pentru întreprinderea importantă. Iar în ceea ce privește mica desordine care se naștea între prima și a doua muncă, era o manifestație trecătoare, aproape un semnal ca lucrul important era pe punctul de a fi întreprins. Și aceasta se întâmpla așa de regulat încât știam să găsim la început, lucruri puțin interesante, în altul puțină desordine și, puțin mai târziu, marele lucru în drum.

Aceste observații consemnau un lucru care putea deveni program, un orar școlar, care să țină socoteala de ritmul lucrului spontan.

Și în ce constă marele lucru?

Să redem copii concentrați în exerciții variate. Acesta, cu ochii legați, lua delicat în mână tablite de greutate puțin diferite și le rânduia, după greutatea lor, după ce le-a cântărit în mâini cu atenție.

Acela, tot cu ochii legați, atingea ușor stofe, abia mângâindu-le cu degetele și, după ce le identifica, le punea deoparte, doua câte doua, pe cele asemanatoare.

Alți copii așezau lungi foi de cartoane mîci pe cari erau reprezentate figuri geometrice și, apoi, luând obiectele corespunzătoare figurilor, acopereau cu ele micile cartoane. Alții construiau un turn cu ajutorul numeroaselor cuburi roze, ale căror marime erau gradate, punându-le unul deasupra altuia. Când turnul era construit cu mare grijă, ei îl stricau pentru a începe din nou.

Un altul, aranja în ordine plăci de gradațiuni de culori foarte fine; altul desena compoziții originale decorative foarte complicate. Alții compuneau cuvinte din litere mobile.

Trecând la clase mai înaintate, se vedeau copii mânuind un număr de perle în toate culorile, unele trase pe un fir în formă de lanț, altele legate în formă de bastonașe, altele formând patrate plane, altele formând cuburi. Cu ajutorul acestor obiecte, copii descopereau primele secrete ale aritmeticii și treceau la marile operații cu o ușurință pasionantă.

Hărți geografice desenate de copii se adunau cu sutele, iar caietele erau scrise cu o grijă diligentă, cu adevărată pasiune. Toate caietele copiilor noștri erau ținute cu aceeași grijă geloasă: nici o atingere, marginile rămăneau intacte. Dar fiecare copil avea propriul sau pupitru și lua răspunderea lucrurilor care se adunau; desene de toate felurile, foi acoperite cu cifre, cu litere, cu poezii; caiete umplute cu scrieri desene, hărți geografice în miniatură.

* * *

Astfel progresele se afirmau în mod constant și problema practică a instrucției era rezolvată; cu mult lucru, este adevărat, cu eforturi, pentru a trece greutatea, dar fără oboseală.

Și școlile noastre au trebuit să se orienteze spre grade mereu mai ridicate, căci pentru a răspunde interesului neobosit al copilului a trebuit să i se ofere exerciții intelectuale din ce în ce mai ridicate. Ideea noastră n'a fost niciodată să accelerăm studiile, ci numai să răspundem trebuințelor psihice manifestate de copii.

Omul inteligent dovedește trebuința naturală de a-și exercita inteligența. Astfel, problema noastră, din punctul de vedere al educației, a fost de a căuta lucrul adaptat copilului pe cale de dezvoltare. Și descoperirea că copiii sunt capabili să atingă un nivel cu mult superior nivelului mijlociu al școlilor ordinare, a fost o adevărată surpriză. O mare parte a culturii secundare trebui să treacă la școlile primare.

Interesul pentru algebră se naște la copilul de la șapte la opt ani; ei fac operații de aritmetică gigantice... Calculele pasionează pe copii la această vârstă. Ei sunt fascinați de puterea algebrei. Este deci firesc să profităm dinainte de avansul adus de un astfel de interes pentru învățatura. Mai mulți din-

tre elevii mei au continuat, aproape cu aceleaș directive cursurile secundare, până la universitate cruțând astfel pe copii dela turburarile care deprima de obicei tinerețea și cari dau naștere la atâtea forme de maladii.

Scopul spre care trebuie să tindem acum este să profităm de cei doi ani de avans ce câștigă copilul, și să întrebuițăm acest timp în vederea unei vieți noi care să fie un repaos și să ajute dezvoltarea psihică, la acea vârstă când corpul adolescentului, redevenit fragil, se poate compara cu acela al noului născut.

Experiențe s'au încercat deja în acest scop în Olanda. Sper că voi putea fi în masura să vă comunic fericitele rezultate.

La școlile secundare ordinare, între celelalte înabușiri, trebuie să semnalăm pe aceea a inteligenței, din cauza exercițiilor de multe ori prea ușoare și aride, și prin urmare, lipsite de interes. Astfel, în locul unui efort pentru a ridica inteligența trebuie să facă un efort spre a se menține la un nivel inferior.

Rolul conducătoarelor noastre este de a fi, acolo, mereu atente. Câteodată s'ar putea crede că ele sunt streine la aceste efecte surprinzătoare și că copiii uită prezența lor. Succesul unei astfel de însărcinari ar fi imposibil. Iată o serioasă preparare. De fapt problema cea mai grea, rămâne în mod precis, acolo.

* * *

Eu lucrez din 1914, să formez conducătoare, cu ajutorul cursurilor internaționale pe cari le fac în țări diferite: în Italia, în Germania, în Anglia, în Olanda, în Statele Unite, atât în New-York ca și în California. În acest an trebuie să-l fac la Londra în Ianuarie.

Conducătorea devine în adevăr exemplul pentru cece ar trebui să fie mama, gardiana și protectoarea vieții. Arta sa este de a fi mereu gata să răspundă și să ajute acolo unde este nevoie.

Trebuie s'o fi încercat pentru a-și putea da seama cineva despre greutatea acestei arte.

Când copiii au terminat lucrul lor, când au ieșit din starea lor de concentrare, ei au nevoie de a se spovedi cuiva de a arăta ce au făcut. Și ei vin și îi aduc capo-d'operele lor

sau o cheamă ca să le admire felul în care au aranjat materialul. Ea are pentru fiecare un surăs, un cuvânt de încurajare; și apoi, ea veghează asupra copilului care s'a înșelat, care n'a reușit, sau care a ramas inactiv. Atunci ea se apropie delicat, îi propune un lucru, îi arată cum să se servească de material. Ea urmărește pe unul câte unul din acești copii lucrători și trebuie să supravegheze personal tot ceea ce fac. Nimeni nu trebuie să aibe nevoie de ajutorul său fără ca ea să nu fie acolo; trebuie ca, de daparte, ea să observe trebuințele fiecăruia.

Insa în acelaș timp, nu trebuie ca ea să întrerupă pe un copil, când el este adâncit într'o ocupație. Trebuie un fel de tact psihologic foarte fin, care poate fi învățat în teorie, dar care nu se poate perfecționa decât în practică.

Intr'un astfel de mediu, sub savanta direcție a unei astfel de conducătoare, unde cu ajutorul vigilenței sale nimeni nu este deranjat, copilul sfârșește prin a se interesa de muncă, și-și găsește sănătatea spirituală. Ei pot de acum înainte să continue la nesfârșit progresul lor.

Iată mediul liber în care personalitatea copilului își găsește valoarea sa, în care activitatea sa se canalizează într'o disciplină admirabilă.

S'ar putea întreba, la aceste cuvinte, ce raport este între libertate și disciplină. A fost parte curioasă constatarea nașterii simultane a libertății și a disciplinei la copii. Am auzit de mulțuri repetându-se:

Dar aceasta este soluția unei mari probleme, este punerea unei contradicții în armonie.

Chiar eu însămi, a trebuit să constat mult timp repetarea acestui fenomen pentru a-l prinde bine. Nu. Nu este deloc vorba aici de o problemă. Libertatea și disciplina sunt cele două fețe ale aceleiași medalii. Abia atinsă o stare perfectă de libertate, apare disciplina, solemnă și simplă, care se întâlnește în toate operele creațiunii. Invers, dacă disciplina este neperfectă, libertatea nu este atinsă; exista o greșală constructivă care o împiedecă.

Putem spune că disciplina este semnul exterior al unor funcțiuni perfecte. Libertatea consistă în posibilitatea de a exercita perfect aceste funcțiuni. Ea este la om ca și la toate lucrurile create. Stelele sunt libere, să se miște în cer căci ele rămân

disciplinate orbitei lor. Peștii par a fi liberi de a luneca în apa, dar nu trebuie să iasă din elementul lor; tot așa, plantele sunt libere, cu condiția de a-și lăsa rădăcinile înfipte în pământ.

Nu există formă a libertății care să nu fie determinată printr'o lege. Ei bine, copilul ne face să descoperim pe om în starea naturală, atunci când libertatea nu poate fi despărțită de disciplină la lucru. În acest lucru constă întreaga sănătate a omului.

Este, în adevăr, o mare lecție pentru noi adulții: noi dătorim respect micului nostru tată, învățătorului nostru, copilului.

DIVERSE

Un articol de lege nedrept

Articolul 180 din Legea învățământului primar spune textual: »Membrii corpului didactic primar cari funcționează în prezent, sau cari vor merge să funcționeze în comunele din teritoriile alipite, cu populație în majoritate de altă origine etnică, sau cu români desnaționalizați și cari își vor lua angajamentul că vor servi cel puțin 10 ani la școlile din acele comune, vor primi pe tot timpul cât vor funcționa la aceste școli, un spor de 50% asupra salariului primitor; termenele de gradatie li se vor socoti din 4 în 4 ani, iar stagiul cerut pentru înaintare li se va reduce cu un an.

Acești învățători vor fi împroprietăriți cu câte un lot de 10 ha, de colonizare, din terenurile disponibile.

Tabloul comunelor cari îndeplinesc condițiunile acestui articol, se va fixa de Minister«.

Rațiunea de a fi a acestui articol, stă în voința legiuitorului de a da învățătorilor cari funcționează în centre cu populație minoritară, o independență materială și un imbold în plus la munca asiduă pentru încetățenirea culturii românești, în masele minoritare.

In cele ce urmează, voi încerca să analizez consecințele practice, ce decurg din aplicarea integrală, a acestui articol de lege.

a) In comunele cu populație minoritară, majoritatea învățătorilor nu sunt de origine etnică română. Se știe că, pentru posturile din aceste comune, dintre învățătorii cu aceleași drepturi, sunt preferați la numiri, acei cari cunosc limba locuitorilor satului unde vor funcționa. Or, aceștia, aproape in toate cazurile, nu sunt români.

Se pune întrebarea: Au aceste elemente străine interesul ca să apropie sufletește populația minoritară de bunurile spirituale românești? Vor găsi acești oameni, în conștiința lor puterea de a scoate din masa minoritară pe românii desnaționalizați?

De bună seamă că nu!

Noi cunoaștem stările de fapt și afirmăm că aproape unanimitatea acestor membri ai corpului didactic primar, nu numai că nu lucrează la sudarea posibilităților de conviețuire în statul român, a acestor minorități cu elementul majoritar; dar truda lor de fiecare zi, este de-a menține totdeauna trează, în conștiința consăngenilor, legătura lor culturală și de interese de rasa, cu națiunile de cari se simt legați, prin sânge și aspirațiuni.

Dacă învățătorul favorizat de art. 180, nu e român, oricât ar lucra, ori cât ar trudi; activitatea aceasta a lui nu poate fi spre folosul Statului, și Națiunii românești, pentru că e orientată în alte direcțiuni, pentru că e nutrită cu gânduri și sentimente potrivnice noua.

Iată — deci — Statul român pus în postura de a plăti cu lefuri cu 50% mai mari, de a împroprietări, de a scurta stagiul la gradații și la înaintări cu un an, elementelor ce duc lupta surdă, subterană, pentru exterminarea unei stăpâniri, pe care ei o socotesc vremelnică.

Iată stăpânirea românească făcând eforturi financiare mai mari pentru ridicarea culturală a satelor minoritare, decât pentru culturalizarea populației românești. Aceasta, într'un timp când atâtea sate românești de veche așezare — sau colonii, — n'au localuri de școala și când atâția învățători români n'au posturi în învățământ.

b) Sa presupunem că »în comunele cu o populație în majoritate de altă origine etnică«, ar funcționa numai învățătorii români. Ar fi justificate atunci favorurile acordate lor prin art. 180 din Legea învățământului primar?

Muncesc acești membri ai corpului didactic primar, mai mult, decât cei așezați în comune cu populație în majoritate românească? Au ei altă activitate, decât cea desfășurată în clasa?

Chiar dacă aceștia ar fi animați de cele mai bune sentimente și ar fi hotărâți să desfășoare o activitate din cele mai laudabile, va răspunde cineva la chemarea lor? Glasul lor nu va suna în pustiu?

La cea dintâiu încercare de-a strecura în conștiința minorităților picuri de gândire și de patriotism românesc, se va produce, dacă nu o pornire ostilă, cel puțin o boicotare generală a celui ce a îndrăznit să gândească că ar putea da naționalităților conlocuitoare cu noi, altă hrana sufletească, de cât cea obicinuita spiritelor și inimilor lor.

Dacă astfel stau lucrurile, de ce să fie avantajați în afătea feluri cei ce — prin forța împrejurărilor — sunt siliți la inactivitate, în timp ce acei cari lucrează în atâtea domenii de muncă, pentru ridicarea satelor românești — de veacuri voit lasate în paragina culturală — sunt puși în inferioritate de tratament?

Învățătorii cari s'au angajat cu atâta elan, la ridicarea nivelului cultural al satelor românești, prin: străjerie, biblioteci populare, căminuri culturale, șezători și cooperative; învățătorii cari conduc aproape în general centrele și subcentrele premilitare, să fie mulțumiți cu drepturile și salariul conferit normal de lege; iar acei cari funcționează în centre minoritare în condițiunile de inactivitate arătate mai sus — să aiba cadouri?

Iată ce o judecată dreaptă nu poate admite!

Dacă sunt comune cu populație de români desnaționalizați, acestea sunt singure în drept să se bucure de mai multă sollicitudine din partea statului. Ar urma deci — ca, numai colegilor cari funcționează în aceste centre, să li se acorde avantajile arătate de art. 180.

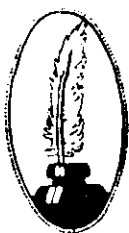
Facem o singură restricțiune: acești învățătorii să fie de origine etnică română și să lucreze după un plan bine stabilit de M. E. Naționale, dând periodic seama de rezultatele obținute.

Se vorbește de o nouă unificare a Legii învățământului primar al statului. Credem că și art. 180 va suferi — cu acest prilej — modificările impuse de spiritul dreptății românești.

Pâna atunci, Asociația Învățătorilor are cuvântul.

Nicolae D. Cârstea

CĂRȚI

REVISTE

Dimitrie Pașcotă: Interwiev cu Marc-George Mallet, poetul delicat al nimfelor și al bucuriilor divine, esteticianul, creatorul înțeleptului Acwa-Mitra.

Revista pariziană „Mercure Universel“, aduce omagii celui ce s'a ridicat alături de Théo Varlet, Albert Samain, Pierre Louys, Pierre Loti; autori ce nu sunt necunoscuți publicului românesc; cele mai agere inteligente scot în evidență figura și opera lui Marc-George Mallet, care după expresia lui Charles Le Goffic dela Academia Franceză, poate fi considerat drept mare poet liric.

Am avut norocul să-l cunosc pe poet la începutul anului, lucru rar, el îmi fu prezentat de către muza care i-a inspirat cele două poeme de o frumșețe rară: „*Maria-Magdalene, O voluptas*“ și admirabilul „*Pervigilium Veneris*“.

Fiindcă Mallet nu caută succesul, numele lui e puțin cunoscut marelui public. Poetul trăește departe de lume când viața reală îi permite să se retragă în singurătatea și liniștea naturii, să vorbească cu demonul său creator, pe care Mallet îl admite, drept element principal în poezie. Într'adevăr poezia, nu poate trăi fără inspirație, ea nu e numai un fruct al inteligenții, după cum vor să creadă atâția scriitori fără glorie. Puțini sunt autorii ce scriu sub îndemnul unei forțe lăuntrice, căutând să satisfacă setea de creație, nu setea de glorie.

Nimeni altul nu neglijează mai mult ca el succesul. Manuscrisele îi stau în bibliotecă timp de luni, chiar ani de zile, până când, câte un editor vine să i-le ceară, dar poetul nu le lasă din mâini decât în momentul când crede că nu mai are nimic de schimbat și când forma materială a versurilor s'a apropiat de frumșeța ideală a inspirației.

Odată pe când vorbiam asupra credințelor sale asupra artei mi-a cetit câteva strofe din titanicul său poem inedit „Iles“, care

va fi o revelație a literaturii universale. Era frumusețea ideală, puritatea rară. Privindu-l în timpul lecturii, n'am putut să mă opresc a cugeta la eroul Acwa-Mitra ce părăsește castelul Regelui, tatăl său, pentru a găsi o lume nouă. M. G. Mallet s'a desprins de influențele contemporane și-a creat o poezie nouă, în care gândirea profundă, muzica și imaginile necultivate de nici un alt poet tresar pe înălțimi înfotdeauna egale.

Un desemn inedit de Paul Valery, poate înlocui orice alte aprecieri; e omagiul cel mai prețios pe care omul celebru îl aduce ilustrului său confrate.

L'am întrebat, fără să-mi pot stăpâni un gest de admirație și indignare, de ce nu l-a imprimat până atunci?

„Il voi publica, dacă voi găsi un editor inteligent“, mi-a răspuns punând valoroasa operă îndărăt.

Aș putea spune că lucrarea sa recentă: *La Maison d'un Bouddha*, un vast poem în proză, atinge culmile stilului Gustave Flaubert și se înfrățește prin gândire cu Zarathusta lui Nietzsche.

Marc-George Mallet e avocat la Curtea de Apet din Paris. Interviewul avut cu dânsul, mi-a fost acordat printre numeroasele consultații ale clientelei, și a trebuit multă răbdare dintr'o parte și din alta, pentru a ajunge la bun sfârșit.

Permiteți ca să vă pun câteva întrebări referitor la arta și opera Dvoastră, putând a da publicului român, fidel, gândirea ce-o veți exprima în cuvinte.

El mă ascultă gânditor, vroi să mă 'ntrebe ceva, dar fu întrerupt de chemarea metalică a telefonului...

— De-o parte o viață practică, de alta gândirea, arta; eu prefer pe cele din urmă, deși nici realitatea nu-mi displace. Omul trebuie să atingă realitatea făcând legătură cu infinitul.

— Am auzit și cetit despre marile D-voastre călătorii, ce le-ați făcut în lumea 'ntreagă. Intrucât ați fost influențat de aspectele variate ale vieții?

— Până la vârsta de zece ani am avut un colț de minster ce s'a dat luminii; am fost un copil precoce. În colegiul din Ealing, în Anglia am făcut versuri la vârsta de șase ani și jumătate am scris poeme asupra morții, și, profesorul care m'a descoperit era uimit. În mine s'a dezvoltat două părți opuse: sincronismul tuturor bucuriilor și moartea. Nu mi e frică de moarte, însă misterul ei mă face să cuget... Chestiunea morții m'a frământat înce-

pând cu vârsta fragedei copilării. Sora mea avea 15 ani și jumătate, iar eu șase și jumătate. Aci e baza operii mele. Ea m'a făcut să iubesc poezia, mi-a citit poezii englezi: Keats, Cowper, Marlow și Blake... Am o carte dela ea... El scoase din raft al bibliotecii o carte legată în piele și o privi îndelung: „E o biblie îmi spuse el; sora mea cetea adesea biblia. Cartea aceasta mi-e mai scumpă decât totul ceea ce am scris...”

„Iată timpul copilăriei, pe care aș putea să-l numesc Perioada engleză, să-i zic deasupra preiilor prin educație, perioadă romantică.

„Poemul morții” e prima mea creație mai importantă, l-am scris între 7 - 8 ani. „Sentimentul morții mi-a încolțit în suflet ascultând o discuție între mama și tatăl meu. Nu știu care dintre ei a spus:

— „Intr'un cuvânt ea-i pierdută!”.. Sora mea muria în acest moment.”

M'am născut în Londra; tatăl meu m'a făcut să călătoresc mult. Am cunoscut Parisul, Țările Basse, Spania, Portugalia. Toată Europa afară de Germania, am văzut Americile, Mexicul, Persia, până la intrarea în Indii; Africa de Nord și Asia Mică le-am vizitat de mai multe ori. Prin călătorie am adăugat o impresie: *sensibilitatea*.”

— O altă influență îmi pare că mă dominează în arta D-voastră; *muzica*?

— Eu am dezvoltat arta muzicală sub direcțiunea mamei mele, începând cu vârsta de cinci ani și jumătate. Mama mea era mare cântăreață, și putea să între la operă dacă ar fi voit tatăl său; sora mea deasemeni era mare muziciană, mare pianistă, Influența ei a fost considerabilă asupra mea...”

Poetul se opri și privi în gol, apoi reluă:

— Muzica m'a influențat mult. Am studiat contra-punctul și armonia. Aceasta mi-a perfectat simțul muzical. În muzică am găsit resurse enorme. În cântare am înțeles ritmul și sonoritățile. În felul acesta am ajuns să pun în artă o muzicalitate esențială.

Imi dați voie Maestre să vă recitesc un pasagiu al lui Y. G. Dantec asupra operii D-voastre, în care e chiar vorba despre muzica versului.

— „Mallet e tot atât de savant pe cât e de sensibil, tot atât de naiv pe cât de abil; pe-aici el se înrudește mai mult com-

pozitorilor moderni DEBUSSY, CHAUSSON, spre exemplu, ori atâtor și-atâtor poeți din generația sa, cari sunt exclusiv numai inimă, ori numai creier.

— „Poezia lui Marc-George Mallet e savantă, fără răceală, misterioasă fără duritate, aceasta e adevărata tradiție mallarmeniană, adevărata poezie pură, care știe să fie impură întocmai deajuns ca să nu se reducă la un simplu joc al spiritului. Armoniile sale adesea plutitoare, nici odată nesigure ne rătăcesc delicios, însă fără să ne piardă; și noi urmărim neanturile gândirii sale pe măsură ce aceasta e absorbită de muzică. Eu cuget la minunata sentință a poeticei lui *Pierre Louys*: „Gândirea vie dictează stilul nemuritor. Iată ce a găsit ceea ce caută, ea nu mai este“. Marc-George Mallet e poate singurul poet din generația sa, care a pus acest principiu în acțiune și care posedă în cel mai înalt grad, acest freamăt al irealului, capabil în orele privilegiate, să însuflețească realul și să propage în noi unde fără sfârșit.

* * *

Mulțumim d. D. Pașcota, pentru bunăvoința cu care ne-a remis acest interviu, al unui dintre cei mai fini și sensibili poeți de azi; asigurând că, *Școala Vremii* este revista care îmbrățișează orice „școală“ nouă din concertul artei, literii și culturii.

P. P. Negulescu: Geneza formelor culturii.

(București, 1934, 486 pag.) Discutarea unor probleme, de ordin național, depășește cadrul obiectiv și științific și se impregnează de o coloratură de notă subiectivă, care prin impulsivitatea ei afectivă, determină deformațiuni asupra fondului național al popoarelor.

Secolul al XIX-lea, a fost cadrul când ideea națională, la unele popoare a fost supralicitată, depășind realitățile și în concluzie, unele națiuni și-au trimbițat cu emfază credința într-o misiune unică implicată în excelența puritanismului ei rasial. Prin orgoliul frenetic de rasă sau națiune care s'a imprimat ideii naționale, naționalismul autentic, cheazășia conservării și dezvoltării libere a națiunii, prin acest sentimentalism și-a schimbat fondul inițial, devenind un naționalism agresiv și provocator pentru celelalte națiuni disconsiderate.

A doua decadă a sec. al XX-lea a înregistrat neajunsurile la care a împins Europa un astfel de naționalism agresiv prin catalismul din 1914 și știința este chemată, prin rezultate obiective și certe, a mărgini în cadrele normale, pretențiile și aspirațiile naționale.

Lucrarea impunătoare a dlui prof. P. P. Negulescu, „Geneza formelor culturii” deși pornită dela discutarea altor probleme, ajunge indirect la punerea problemei „specificului național” în marginile vederilor științifice.

Prima serie a cercetărilor ce compun acest volum, „Apariția și orientarea cugetării filosofice”, au de scop — spune autorul în prefață — să examineze factorii de care atârnă apariția și orientarea cugetării filosofice. Plecând dela lucrarea lui Herzberg „Zur Psychologie der Philosophie und der Philosophen”, care, printre factorii determinanți a cugetării filosofice, consideră pornirile afective, factorii inhibitivi și mecanismu sublimării, dl Negulescu după ce îi supune unei observări critice, în cap. II—V, găsește ca factori originali în determinarea apariției și orientării cugetării filosofice, talentul — o intensitate excepțională a nevoii organice de a cunoaște, — care are la bază mecanismul discernământului critic (cap. VI—X). Pe lângă acești factori originali amintiți, mediul geografic, etnic, mediul social, împrejurările culturale, alcătuiesc factorii adiționali.

Ca factori cu efect suplimentar sunt considerați apoi intervenția modelatoare a legilor logice și acțiunea tributară a sensibilității asupra inteligenței.

Acțiunea factorilor citați, este considerată de dl Negulescu, ca determinantă principală în orientarea cugetării filosofice.

Printre factorii determinanți am văzut și specificul etnic pentru al cărui lămurire și conturare, pe baze cât mai riguroase științifice își consacră seria a doua a cercetărilor „Specificul Național”.

Considerând „Specificul Național” ca un complex de caractere fizice și psihice, care se presupun că lucrează ca un factor de căpetenie în geneza manifestărilor unui popor, două teorii s’au făcut asupra lui. Prima susține învariabilitatea acestor caractere și inegalitatea raselor, superioritatea unora și inferioritatea altora, a doua susține variabilitatea după timp și împrejurări. Autorul discută pe rând (cap. I—IX) metodele — filologică, istorică, antropologică și bio-chimică — pe baza cărora s’a susținut prima ipo-

teză asupra „specificului național”, și arată susceptibilitatea critică care li se aduce prin serioase cercetări și argumentări științifice. Neputând mulțumi prima ipoteză, urmează expunerea ipotezei a doua a variabilității însușirilor etnice și aici se relevă, pornind de la lucrarea „Biologia invenției” a lui Charles Nicolle, — importanța amestecului raselor pentru producerea individualităților puternic dotate din punct de vedere fizic, intelectual și moral, a geniilor inventive și creatoare.

Concluziile la care ajunge dl Negulescu la sfârșitul lucrării, pe baza unor serioase documentări științifice, este neputința limitării caracterelor concrete de care ar depinde natura specificului etnic. Deși cercetările conduse cu metodele științelor naturii fizice și biologice nu pot determina conturul acestor trăsături naționale, nu se poate nega nici de jure și nici de facto, realitatea „specificului național” în determinarea manifestărilor naționale.

Metodele reci de laborator stau pe marginea drumului de înțelegere a complexului național care în mare parte e datorit elementelor iraționale și metafizice ale unui popor.

Cu această rezervă în privința metodelor la care s'a recurs pro și contra susținerii „specificului național” — credem — autorul prin expunere asupra unei probleme, atât de actuală și extraordinar de documentată, a isbutit — după propria-i dorință — exprimându-se prin vorbele filosofului francez Leon Brunschvicg, din introducere la „L'orientation actuelle des sciences”, a crea o atitudine „care ne vindecă de orice nerăbdare” și „împinge reflecțiile noastre în sensul în care ne duce progresul cunoștințelor”.

Deși creiată numai ocazional — cum accentuează autorul — lucrarea atât de impunătoare, în haosul discuțiilor lipsite de prudența științifică, care aduc alterări naționalismului sănătos, este bine venită atât pentru demonstrarea rolului specificului etnic în domeniul creațiunilor culturale, cât și pentru temperarea naționalismelor agresive pornite din teoriile exaltărilor rasiale.

Petru Șerban

Iosif I. Gabrea: Din problemele pedagogiei românești.

Pentru cronicarul obiectiv și lucid, aspectul integral al vieții neamului românesc trece actualmente prin profunde și grele lărmântări și pefaceri. Desorientarea, nu pentru puțini, este mare. Noroc că în aceste clipe, momente penibile se găesc, mai totdeauna, spirite competente, cari să orienteze și să diriguiască cu discernământ aceste grave probleme, pe făgașul adevărat și implicat de realitățile românești și idealul necesar.

Socotim că problemele pedagogiei românești au fost clarificate și stabilite cu multă conștiințiozitate și mult spirit științific, în raport cu realitățile de la noi, de către cel mai indicat, de Dl Iosif I. Gabrea. Dsa a studiat, cercetat și comentat realitățile românești, realizările, efectuate până în prezent și a formulat cu mult spirit practic, dar și științific, directive prețioase. Ultima sa lucrare este tot ce putea fi mai dorit. Constatue punctul de plecare și de ajungere, pentru orice om de școală, mic sau mare.

În primul cap. Dl I. I. Gabrea se ocupă de „*Problemele tineretului*”, pe diversele lor laturi. Tineretul are dreptul, cât și datoria, de a se orienta în avalanșa problemelor timpului pe care-l trăim să-și fixeze atitudinea, să-și croiască și concepția de viață și un ideal care să faciliteze progresul societății respective. Și în această privință, generațiile mature au datoria să dea ajutorul lor prețios.

Este una din problemele capitale ale științei pedagogice, teoretice și practice, problema tineretului.

Al-doilea cap. cuprinde o problemă tot așa de utilă, aceia care se referă la „*programele de învățământ*”, pledând pentru creierea unora *minimale*, amplificarea căzând în sarcina celor ce-o aplică. Totuși, accentuiază dânsul, îndreptarea lacunelor de care suferă învățământul de până acum nu poate veni decât dela *educatorii adevărați* și dela niște *metode efective*.

Orî educatori adevărați nu se pot forma decât în școale complet reorganizate, problemă discutată cu competență în cel de al III-lea cap., al acestei lucrări, în cap. „*Probleme de organizare a învățământului*”.

În ultimul capitol, „*Probleme ale culturii românești*” sunt discutate și clarificate câteva probleme prețioase, necesare educatorilor noștri,

Fiecare capitol este amplu și cu înțelegere și pricepere desbătut în 6—7 sub-capitole.

Această lucrare se recomandă în deajuns de la sine. Este tot atât de necesară ca și bucata de pâine zilnică. E opera capitală ce despică haosul în care ne sbatem și trasează atâtea directive sănătoase, care nu pot fi neglijate de mințile în grija cărora stă diriguirea vieții școlii și învățământului nostru de toate gradele.

Florian Stănică

Ovid Densusianu-Fiul: „Furtuna“. Mircea Donici,

eroul din romanul Domnului Densusianu-Fiul, plutește pe culmi atât de înalte, cum nu i-a fost dat niciodată omului să se ridice. Plimbându-și gândurile prin sferele luminoase ale înălțimilor, le coboară din zările albastre, îmbrăcate în strălucire de fulgere.

În ființa lui, clocotește zbuciumul celui mai ales suflet din generația tânără, care s'a ridicat ca un uragan, împotriva celor ce caută să ingenuchieze o „tinerete înaltă“

În volumul II, intitulat Furtuna, din ciclul lucrării „Dealul unei generații“, d. Densusianu-Fiul, traduce în fapte formele de gândire ale eroului, exteriorizate în volumul I. Voind o purificare, Mircea Donici se îndreaptă, chemând în jurul său toate sufletele curate, indiferent de cultura în care sunt îmbrăcate, căci știe că în lupta ce trebuie să înfrunte, va trebui să răspundă fulgerelor prin trăznete. Și rând pe rând se strâng în jurul lui, toți cei ce cred în slava unui ideal. El caută suflete, nu spoială și fard. Iată ce gândește despre niște simpli pescari: „Ființe inferioare, da... Căci ei nu sunt civilizați, ei nu cunosc doctrinele, mașinele, teoriile și ambițiile noastre... N'au biblioteci nici băi... Dar au prospețimile mării și o carte splendidă pe care mai bine decât noi o tâlmăcesc: albastrul și stelele cerului... Născuți ca pescărușii: liberi, rătăcitori și puri...“

Mircea Donici chiamă în jurul său generația tânără, izvortată din popor, „fiindcă în lumea aceasta de istoviri rapide, de socoteli viclene, de întârzieli prudente și de aplecări venale, tineretul afirmă prin însuși isbucnirile lui, o voință neistovită, un entuziasm intact și o curajoasă hotărâre de jertfă... Fiindcă pentru le viața este cucerire de lumină, nu penumbră de apus și

nici renunțare de nădejdi biruite... Fiindcă în loc de a cântări, se avântă, fiindcă în loc de a se îndoi înfăptuiește."

Mircea Donici vrea o RENAȘTERE, care nu se poate înfăptui decât printr'o descătușare completă din ghiarele politicii, unde pentru râvna de câștig se înlătură toate menirile frumoase, preferindu-se în locul lor înjosiri și slugărnicii. „Ce mulțumire îți poate da belșugul atunci când pentru a-l dobândi ai fost nevoit să fii o slugă, să minți, să lovești, să te înjosești, să te conrupi? Să incremenești în antișcamere politice spre a cere pomana unei protecții, pentruca apoi cumulând protecții și pomeni să nu fii în definitiv, decât o vulgară slugă îmbogățită?"

Când Mircea Donici vede că în jurul său se adună zeci, sute, mii de neclintiri, gata de jertfa cea mare în slujba idealului național; când își dă seama că acestea energii nu pot fi decât suflete purificate, ce pășesc pe drumul luminos indicat de el; când simte că mâna lui de fier este încărcată de fulgere, care să incremenească pe acei cari ar încerca să pună zăgaz avânturilor lor, în fața fermeii, care l-a divinizat și care nu la înțeles, căci nu făcea parte din lumea lui și a mărturisit credința, care s'a născut dintr'un clocot de revoltă și a năvălit în sufletul său ca o furtună: „Da, am și eu o credință... Dar credința mea nu seamănă cu a voastră... A voastră nu trăiește decât din slăbiciuni a mea izvorăște, dimpotrivă, din depășirea acestor slăbiciuni... A voastră umilește, întristează, distruge. A mea înalță, întărește, te impune. E o credință pură și mare; născută dintr'un clocot de revoltă, a năvălit în mine ca o furtună... Cred și eu în ceva pe lumea aceasta, da... Cred într'un lucru splendid, singurul care merită o jertfire .. Nu-mi va da fericire, o știu, dar îmi va da ceva mai vast, ceva mai trainic decât falnica voastră fericire: e puterea mea de om... Cred, da, în acest creier, cred în acest suflet care a fost lovit pentru a fi mai tare, care s'a umilit în visuri pentru a putea creia azi, realități... Și le voi creia..., Voi creia, da, o generație nouă, puternică, neinvinsă... Oamenii sunt lași? O știu! Sunt slabi? I-am încercat! Nu-i nimic! Li voi înălța! Le voi da o conștiință, un crez. o energie! Voiu aprinde scânteie din cenușă, voi da mândrie umiliților, din asupriți voi face eroi! Da eroi!... Căci vor trăi din sufletul meu, vor lupta prin voința mea, vor birui prin mine, pentru o țară! Voi deschide o epocă nouă, într'o țară nouă!...

Această țară baijocorită așteaptă o izbândă? Ei bine, îi voi da o izbândă... Da, i-o voi da..."

Și omul care mărturisește acest adevăr, are în spatele său atâtea mii de neclintiri!...

Ion Ilina

I. Simionescu: Oameni aleși (străini). Cartea „Oameni aleși”

de I. Simionescu prof. universitar, face cinste acestui om și oricărei biblioteci unde s'ar afla. Ță concentrat în ea tot ce omenirea a dat mai bun, mai select și mai nobil din cele nouă ramuri domenii de activitate: credința, vorba, arta, poezia, filosofia, călătoria, știința, industrie și armată.

Această carte a scris-o D-sa cu scopul de a pune în dispoziție pentru lectura copiilor, pe acei aleși ai gândirii, voinții și muncii omenești a căror viață e mai reprezentativă. Din I. Simionescu a desprins din viața lor, tot ce a socotit că poate să isbească pe un copil, punând în vibrație, chiar trainic, unele fire care intră în urzeala sufletească în mugurire, spre a canaliza energiile în creștere, cele latente desmorțite. Această carte e o icoană a trudei ce dă lumină tuturor. Oamenii aleși ai dlui I. Simionescu sunt exemplarele cără care tinde omenirea, Ceeace se admiră la oamenii aleși spune d. I. Simionescu, este tocmai țesătura omenescului, ca substrat supraomenescului. Bucuria prin suferință a creiat-o Bethoven. Bufon a spus că geniul nu este decât răbdare muncă, răbdarea, voința schimbă fulgerul în lumină veșnică. Goethe spune „omul nu este și nu înseamnă ceva, numai prin însușirile înăscute, ci și prin muncă, prin trudă. Exemplu: Bernard Palissi, savant, abia putea să mânânce, atât îi erau degetele de rănite învălitate în cărpe, de pe urma muncii sale de salahor. Dar a învins. A scos smălțul faianțelor, căutat din taina pământurilor, fără strălucire.

În domeniul credinței avem un leader M. Luther, care prin reforma bisericească dă lovitură papalității care căuta să subjuge gândirea și acțiunea lumii întregi. Iar traducând biblia în limba poporului, pune temelie limbii naționale. Legătura dela ochi cade, o nouă lume se deschide celor deveniți liberi pe judecată Luther era de 20 ani, când o întâmplare îi hotărî drumul vieții. Se întorcea spre Evfart pe jos împreună cu un prieten bun al său.

Nori groși se ridă au spre cer, brăzdați de fulgere. Prietenul său fu trăsnet lângă dânsul. Urm-rea fu călugărirea. Urmează lupta contra Papei Leon al X-lea, calvarul și biruința ideii lui. Retras la castelul din Wartburg traduce biblia pe limba poporului său. Luptă din răspuțeri ca fiecare sat să aibă școală comunală. El este întemeietorul culturii poporului.

În domeniul vorbei d. I. Simionescu ne redă pe Demosthene, Cicero și Jean Jaurais.

Cine nu cunoaște viața lui Demosthene, interesantă și educativă, plină de învățăminte, mai ales prin voința ce a pus-o să ajungă, unde a ajuns, îndreptându-și cusururi mari învingând însăși natura. Pentru aceasta își rase jumătate de cap pentru a putea fi reținut în casă sau peșteră mai multe luni. Acolo citea cu glas tare expresiv, bucăți din *Tucidide* și *Sophocle*. Ca să-și îndrepte defectele de vorbă și slăbiciunea glasului se ducea la marginea mării, își pune petricele în gură, grăind tare, ca să întrecă zgomotul valurilor așa s'a exercitat câțiva ani învingându-se pe sine. Această faimă de orator ia adus moartea căci *Macedonenii* pun la preț capul lui Demosthene, iar el se otrăvește și moare la picioarele zeului *Nevfon*, în vârstă de 52 ani. Aceiași soartă ca Demosthen a avut-o și Cicero care a fost omorât de soldații lui *Antonius* pentru că s'a ridicat contra dorinței de stăpânire a acestuia și tot așa și *Jean Jaurais* care s'a pus în calea celor ce împingeau Europa în război. Pe când stătea liniștit la masă într'un restaurant, un glonte îl răpune în preziua războiului, curmându-i viața în plină activitate.

Din domeniul artei din pleada de artiști din epoca renașterii se desprind doi titani: *Leonardo de Vinci* și *Michel Angelo* rivali însă totuși *Michel Angelo* n'a putut scăpa de sub influența lui *Leonardo da Vinci* care prin largimea spiritului său, a fost și este cea mai complexă faptură ce a existat vreodată. Tot din domeniul artei face parte și *Bethoven* care a știut să împletească din lacrimile suferinții îndurate. Cea mai strălucită cunună a biruinței de sine când s'a cântat pentru întâia oară *Simfonia a 9-a* cea mai complexă bucată muzicală ce a existat vreodată, un adevărat delir a cuprins sala a trebuit să intervină poliția ca să potolească chemările, căci *Bethoven*, fusese aplaudat mai mult decât împăratul.

În domeniul poeziei avem pe *Dante*, *Robert Brons* și *Goethe*.

Dante care suferise mult ca și Bethoven și din aceea suta și încă se încheagă „Divina Comedia” unde exprimă durerea speranța și credința cele trei sfinte trepte ale ridicării omului. În Scoția Robert Burns este consacrat poetul plugar ca și Coșbuc al nostru. În Germania Goethe dă omenirii pe „Faust” adâncă zbuțuire a sufletului, drama voinții omenești. A suferit mult, însă a învins. Insuș marele împărat Napoleon, după o convorbire cu el, a exclamat: „Iată un om”.

În domeniul filosofiei avem o mulțime de figuri reprezentative, începând cu Socrate care după cum se știe a fost condamnat la moarte de către 529 judecători Heliasti pentru principiile sale filosofice admițând puterea unui singur Dumnezeu. Al doilea filosof al timpului a fost Rousseau, care a dus cea mai pribeagă viață din câte se cunosc, din cauza ideilor lui de libertate absolută și care idei au influențat pe toți filosofii posteriori. Moare în vârstă de 66 ani în chip misterios, după unii otrăvindu-se, după alții împușcându-se. După ce fusese isgonit de către oameni din toate părțile, intrându-i în cap, ideea fixă că oamenii îi vor pierderea. Cât despre Pestalozzi n'aș putea scrie în rezumat mai mult decât atât, cât, e înșirat pe placa, de pe monumentul ridicat în anul 1846: „Predicator popular în Leonard și Gertruda. Salvatorul săracilor la Neuhof. Tatăl orfanilor la Stanz. Intemeietorul școlii populare din Berhold și din Munchenluchise. Educatorul umanității la Iverdon, om creștin cetățean. Totul pentru alții, nimic pe tru sine”. Aci se cuprinde activitatea sa. În Germania Kant și Fichte. Fichte făuritorul Germaniei moderne.

În domeniul călătoriilor figură mai reprezentativă este Cristofor Columb, descoperitorul Americii, mai târziu Alexandru Humbold, redescoperitorul Americii. Urmează Livingstone, care a descoperit în lung și lat continentul negru. Intunecimea pământului African, Africa de Sud și mijloc. Urmează Stanlei care a depășit pe Livingstone, cutreerând Africa având de înfruntat surprizele continentului negru. Ceeace a fost întâlnirea lui Livingstone cu Stanlei, a fost întâlnirea lui Nansen cu Jakson în singurătatea ghețurilor polare. Cu toate că după Nansen Peari a ajuns la polul Nord și Amundsen la polul Sud, Nansen rămâne totuși tipul exploratorului curajos și întreprinzător și concretizarea voinței și energiei omenești.

În domeniul științific figură reprezentativă este Arhimede,

mare fizician. Imprejurările în care a fost ucis Arhimede se cunosc și anume: Când a căzut cetatea Siracuză în mâinile romanilor, soldații plini de ură se dedară la jafuri și omoruri. Arhimede lucra adâncit în rezolvarea unei probleme, chiar când în jurul lui era foc și prăpăd. Fierul unui biet soldat îl omori lângă nisipul ca e-i servise drept tablă. Ultima lui grijă îi fu să nu-i strice figurile zicând: „Noli turbare circulos meos”. În al doilea război punic, Arhimede a pus știința în serviciul țării. Când cetatea Siracuză a fost impresurată de armatele romane, Arhimede, a pus mașini de au aruncat bolovani de piatră la distanță oprind în loc armatele, iar prin ajutorul oglinzilor concave a dat foc corăbiilor dușmane, concentrând toată lumina asupra lor.

Tot în domeniul științei aflăm pe marele chirurg Vesale, pe Harvei care descoperă circulația sângelui punând temelie fiziologiei. Galileu descoperă telescopul. Beniamin Franklin fulgerul; paratrăsnetul și pune bază electricității atmosferice. În Franța frumoașa țară Pasteur pune baze studiului microorganismelor, producătoare de baccili. Descoperă cauza boalei viermilor de mătase. Descoperă cauza și leacul dalacului precum și a turbării. Nimeni altul n'a meritat mai mult recunoștința oamenilor de orice neam, de orice condiție.

Din domeniul industriei I. Simionescu ne redă pe Gutenberg care a inventat tipografia, pe când James Watt perfecționează mașina cu vaporii. Edison după ce dă lumii atâtea perfecționări a descoperit fonograful și lămpile cu incandescențe. Nu știe nici la 80 ani ce este odihna.

În domeniul istoriei d. I. Simionescu ne redă pe Alexandru Macedon ajuns figură legendară prin isprăvile sale, întrecând pe Cesar și Napoleon. Altă figură istorică este Hanibal care a răzăcit în peninsula Italică 14 ani dar nu s'a dat învins, în cele din urmă Scipio Africanul atacă Cartagina, iar Anibal chemat s'o apere, aici este înfrânt. Fuge în străinătate și în cele din urmă moare, otrăvindu-se.

Iată am redat un conținut foarte sumar, al acestei cărți împărțit pe cele nouă ramuri de activitate și în ele pe acei lideri ai activității cari fac cinste omenirii, prin munca, răbdarea, iscusința, sacrificiul și devotamentul lor. În acest conținut scurt am luat exemple din viața abelor persoane unde se evidențiază munca, răbdarea, sacrificiul și devotamentul. Am luat pe un Bernard Pa-

fisi care abia mânca atâți erau de rănite degetele învălitate în cârpe. Un Palissi care în lipsă de lemne și-a aruncat tot mobilierul în foc numai să-i reușească opera. Un Francisc de Asis care urmărit de tatăl său, și-a aruncat toate vestimintele, rămărând gol, și totuși nu s'a lăsat învins de ispită. Un Luther care n'a pregetat o clipă de a menține lupta contra papei, deși știa că poate să-l aștepte, și să-l ajungă soarta lui Giordani Bruno. Un Demosthene cu o răbdare și o voință de fier, care l-a făcut să-și ajungă scopul. Un Celini care și-a aruncat prada focului vreo 200 bucăți de cositor numai să-i reușească statuia. Un Michelangelo care s'a închis 4 ani în capela Sixtină, redând cea mai impunătoare operă din domeniul picturii. Viața acestor oameni aleși ai dlui I. Simionescu este o dungă de lumină, un drum de foc și biruință, sunt niște valuri cari au putut fi încetinite, însă nici odată oprite. Pilde de urmat pentru tineret.

Această carte d. I. Simionescu o recomandă copiilor țării dupăcum spune dsa în prefață, pentru că ea cuprinde aceste amănunte educative și atrăgătoare suferința pentru dragoste și munca nerăsplătită. Ei sunt expresiunea energiei, cu truda au zămislit gândurile făuritoare de lumi noi. Această carte este demnă de a fi citită de oameni de toate categoriile. Este o carte folositoare și întăritoare în viața de azi zbuciumată și plină de greutăți descurajatoare.

Aplicată această carte, la noi, practic, în primul rând, este căutarea de oameni aleși la noi în țară, români cari să dovedească existența în țară a însușirilor omului ales. Aceasta a făcut-o tot d. I. Simionescu în volumul al II-lea.

În al doilea rând vine datoria noastră ca învățători și educatori să observăm copiii noștri în școală și dacă observăm însușirile omului ales întru unii dintre ei, să le canalizăm, și să le îndrumăm pe calea adevărată, pentru că avem un stat nou tânăr și ni se cere economie de timp, în progresul țării pentru ca să fim la cot cu celelalte puteri mari. Interesele țării nu așteaptă. Energiile în creștere trebuiesc canalizate, cele latente desmorțite. Fiecare are datoria să contribuie cu ce poate.

Ambrosiu Blăgăilă
inv. Acriș-Arad

Asociația inv. secția Arad

No. 1/1938.

Invățătorilor din orașul și județul Arad*Iubiți Colegi,*

În aceste clipe, când fruntea Majestății Sale este coplesită de griji pentru viitorul acestui pământ românesc, adresăm colegilor învățători din această parte a țării cele mai călduroase îndemnuri a se înrola în șirul purtătorilor de ramura ordinii și disciplinei.

Starea de asediu, orânduită de Guvernul României, ce are în fruntea sa, pe un fost învățător, Sanctitatea Sa Patriarhul Miron, reglementează o serie de dispozițiuni cu privire la pacificarea maselor populare aduse de politica demagogiei pe panta desechilibrului sufletesc. Cei din tâiu chemați să îndeplinească cu sfințenie de biserică și fără împotriviri stipulațiunile tuturor ordonanțelor Guvernului, sunteți voi colegi, muncitori ai satelor, și educatori ai opiniei publice.

Îndepliniți-vă deci cu bărbăție eroică misiunea de elemente ale ordinii, ai păcii și înțelegerii.

Prin activitatea voastră culturală să se așeze din nou în suflete sentimentul, liniștea și al credinței mântuitoare. Școala și îndemnul ei sfinte să fie și de acum înainte tribuna gândurilor românești și aspirațiilor naționale. Ascultați impulsurile ei și, prin cinstea și vrednicia voastră dovediți că, în vremuri de sbucium, din biserica culturii țâsnesc raze de nădejdi cu semne de binefăcătoare efecte.

Intrucât, din partea diferitelor autorități comunale, vi se vor pune impedimente în munca voastră culturală, Vă rog, a Vă adresa cu cea mai deplină încredere conducerii asociației, care va folosi toate mijloacele legale pentru înlăturarea lor, aducând la cunoștința celor în drept orice abuz.

Încă odată Vă zic cuvintele apostolului:

„Ascultați pe mai marii voștri și Vă supuneți lor că nu înzadar poartă sabia“.

Cu dragoste colegială,

Cristea

Preș. Asoc. Inv.—Arad

ADRESA:

Biblioteca Palatului
Cultural

Arad

1971 Institut de Arte Grafice și Editură S. A. Arad.